

14 jan 2005 -16:00

Hoort bij Ministerraad van 14 januari 2005

Tsunami: opvolging natuurramp in Zuidoost-Azië

De natuurramp veroorzaakt door de zeebeving en de hierop volgende tsunami in Zuidoost-Azië betrof de ergste natuurramp in de laatste 100 jaar. Dit is niet enkel zo voor wat betreft het aantal slachtoffers, maar ook voor wat betreft de uitgestrektheid van het getroffen gebied en de eraan verbonden complexiteit van de hulpverlening.

De nota geeft een overzicht van de hulpmaatregelen en de acties die de Belgische federale overheid heeft ondernomen met betrekking tot deze natuurramp.

Er wordt hierbij ingegaan op alle maatregelen die in de afgelopen weken werden genomen en die gericht zijn op het verlenen van hulp zowel aan de getroffen regio en haar bevolking als aan de landgenoten en andere Europese onderdanen in nood.

De regering verwelkomt eveneens de vele waardevolle hulpmaatregelen en initiatieven die zijn ondernomen door andere overheden, zij het op gemeentelijk, stedelijk, provinciaal, gewestelijk of gemeenschapsniveau, noch met de lovenswaardige actie die werd en wordt ondernomen op privé-basis. Zij maken niet het voorwerp uitmaken van deze nota.

De natuurramp veroorzaakt door de zeebeving en de hierop volgende tsunami in Zuidoost-Azië betrof de ergste natuurramp in de laatste 100 jaar. Dit is niet enkel zo voor wat betreft het aantal slachtoffers, maar ook voor wat betreft de uitgestrektheid van het getroffen gebied en de eraan verbonden complexiteit van de hulpverlening. De nota geeft een overzicht van de hulpmaatregelen en de acties die de Belgische federale overheid heeft ondernomen met betrekking tot deze natuurramp. Er wordt hierbij ingegaan op alle maatregelen die in de afgelopen weken werden genomen en die gericht zijn op het verlenen van hulp zowel aan de getroffen regio en haar bevolking als aan de landgenoten en andere Europese onderdanen in nood. De regering verwelkomt eveneens de vele waardevolle hulpmaatregelen en initiatieven die zijn ondernomen door andere overheden, zij het op gemeentelijk, stedelijk, provinciaal, gewestelijk of gemeenschapsniveau, noch met de lovenswaardige actie die werd en wordt ondernomen op privé-basis. Zij maken niet het voorwerp uitmaken van deze nota.

Hulpverlening aan de getroffen regio. 1. Noodhulp en hulp voor wederopbouw: Aan Belgische zijde werd op de bijzondere Raad Algemene Zaken van de EU en op de Internationale Donorconferentie te Genève een bijdrage ten belope van 30 mio euro aangekondigd. De helft van dit bedrag wordt gereserveerd voor heropbouw. Dit bedrag is inclusief de bijdragen die op dat moment door gewesten, gemeenschappen en lokale overheden werden aangekondigd (circa 1,8 mio euro). Bovenop deze directe hulpverlening dient nog te worden rekening gehouden met bijdragen die zullen voortkomen uit andere maatregelen (bvb. schuldverlichting) of indirecte acties (bvb. Nationale loterij, fiscale aftrek, ..). Deze bijdragen vallen op heden nog niet te preciseren. Voor het verlenen van de dringend hulp heeft België nauw samengewerkt

met de Niet-gouvernementele organisaties en zich eveneens gericht op de behoeften zoals geformuleerd in een internationaal (EU en VN) kader. Tevens werden contacten onderhouden met de Gewesten en Gemeenschappen die zelf ook een sterk gewaardeerde respons hebben geleverd. Voor het verlenen van de hulp werd, waar en wanneer dit gepast was, beroep gedaan op het B-Fast mechanisme (Belgian First Aid & Support Team). Deze interdepartementale structuur onder de autoriteit van de Minister van Buitenlandse Zaken en waarin verder de departementen Landsverdediging, Binnenlandse Zaken, Volksgezondheid, Ontwikkelingssamenwerking en Begroting deelnemen, heeft, op basis van de terreinanalyse en behoeftenformulering en op basis van de beschikbare ervaring, haar bijdrage aan de hulpverlening kunnen leveren voor verschillende landen en behoeften. Met het oog op een doeltreffende hulpverlening werden met de landen van het Eurocorps afspraken gemaakt om op overlegde wijze militaire middelen aan te wenden. Hierna volgt een gedetailleerd overzicht van de ondernomen hulpverlening:

A. Onmiddellijke noodhulp

1. Op 27 december werd 500.000 euro noodhulp (Buitenlandse Zaken) vrijgemaakt voor het Rode Kruis. Dit werd als volgt besteed:- 250.000 euro in antwoord op de noodhulpoproep van het 'Internationale Rode Kruis', gebruikt voor hulpgoederen aan Banda Aceh, en - 250.000 euro voor een vlucht met humanitair materieel (tenten, jerrycans e.a.) naar Colombo, Sri Lanka georganiseerd door 'Rode Kruis Vlaanderen' en 'Croix-Rouge de Belgique'.
2. 150.000 euro werd vrijgemaakt binnen het budget voedselhulp FAO (Ontwikkelingssamenwerking), voor dringende voedselhulp alsook voor de herstelling van vissershavens in Sri Lanka.
3. In het kader van B-Fast werden twee vluchten (Airbus Belgisch leger) gefinancierd met aan boord humanitair materiaal van Unicef (bestemming Colombo, Sri Lanka) en van 'Artsen zonder Grenzen' (bestemming Medan, Indonesië/Sumatra) in antwoord op aanvragen uit betrokken landen. Op beide vluchten (vertrek op 29 december) werden bij terugkeer landgenoten en buitenlanders gerepatrieerd. De kost van deze twee operaties bedroeg 255.000 euro (115.000 euro voor de vlucht naar Sri Lanka en 140.000 euro voor de vlucht naar Indonesië). Dit wordt in een apart punt aan deze Ministerraad voorgelegd.
4. Vanaf 2 januari is een in het kader van B-Fast uitgestuurd DVI-team (Disaster Victims Identification) van 20 personen in Phuket, Thailand actief ter identificatie van de overleden slachtoffers, in samenwerking met internationale partners. De voorlopige raming van reis-, verblijfs- en werkingskosten voor een eerste fase bedraagt 50.000 euro, ten laste van B-Fast. Daarboven komen lonen en vergoedingen ten laste van de betrokken departementen (Binnenlandse zaken en Defensie).

B. Verdere nood- en voedselhulp

5. Hulpverleners van B-Fast zijn op 11 januari vertrokken naar Noord Sumatra (regio Banda Aceh) teneinde er een vluchtelingenkamp voor 2000 personen op te trekken. Twee bijkomende vluchten (charter) werden ingelegd voor het transport van humanitair materieel in het kader van deze operatie. Totale voorziene kost bedraagt 727.500 euro (277.500 euro ten laste van B-Fast (apart punt op deze Ministerraad) en 450.000 euro als noodhulp (Buitenlandse zaken)). Twee MAN-trucks en een waterzuiveringsinstallatie werden geschonken door Defensie in het kader van deze operatie. Ze zullen ter plekke blijven na het vertrek van het team van B-Fast en worden overgedragen aan de lokale autoriteiten.
6. Onder de codenaam «Operatie Tsunami» werd in Sri Lanka door Defensie een operatie opgestart waaraan binnenkort ook een Luxemburgs militair contingent zal deelnemen. Met gespecialiseerd militair personeel en materiaal wordt er bijgedragen tot de wederopbouw. In een eerste fase betreft dit vooral puin opruimen, waterzuivering en medische bijstand. Later zal de nadruk liggen op dereorganisatie van vluchtelingenkampen en het herstel van vissersboten. In dezelfde context wordt een Belgisch militair medisch team ingeschakeld in een Duitse operatie en wordt samengewerkt met een Franse operatie in Sumatra, Indonesië. De kosten hiervan worden geraamd op 1.375.000 euro ten laste van Defensie op de

kostprijs van een chartervlucht Antonov naar Sri Lanka na (321.000 euro) die Ontwikkelingssamenwerking financiert. 7. Een bijkomend bedrag van 10.000.000 euro werd aangekondigd, waarvan 5.000.000 euro ten laste van het budget dringende noodhulp en rehabilitatie (Buitenlandse Zaken), en 5.000.000 euro ten laste van het budget voedselhulp (Ontwikkelingssamenwerking). C. Wederopbouw8. 15.000.000 euro wordt uitgetrokken ten laste van de begroting Ontwikkelingssamenwerking. De invulling van deze inspanning die over 3 jaar zal gespreid worden en dit bij voorkeur op progressieve wijze zal dienen rekening te houden met: - de finaliteit van de hulp en de karakteristieken van de betrokken landen waardoor een specifiek partnerschap aangewezen is;- de wenselijkheid om een samenwerkingsplatform hiervoor op te zetten waar verschillende federale departementen en mogelijk andere autoriteiten en actoren kunnen worden bij betrokken.

I.2 Maatregelen ten behoeve van schuldbeheer van de getroffen landen De regering verwelkomt het voorstel van de Club van Parijs van 12 januari om de terugbetaling van de bilaterale schulden van de getroffen landen ten aanzien van de leden van de Club van Parijs op te schorten en dit tot de realisatie door het IMF en de Wereldbank van een evaluatie van de noden 'needs assesment' van de betrokken landen. België verbindt zich ertoe het akkoord dat in de Club van Parijs werd bereikt onmiddellijk na te leven ten aanzien van de landen die hierom verzoeken. Op basis van de uitstaande schuldvorderingen 'officiële ontwikkelingshulp', met andere woorden inzake de leningen van staat tot staat, kan de mogelijke budgettaire impact voor 2005 inzake de opschorting van terugbetaling worden geëvalueerd op 11.374 mio euro. De volgende landen komen hiervoor in aanmerking: Thailand (241.695 euro), Indonesië (6,895 euro), Indië (3,746 euro) en de Seychellen (491.322 euro). De economische gevolgen van de tsunami komen terug aan bod op de ECOFIN Raad van 18 januari.

I.3 Fiscale aftrekbaarheid van giften In België zijn privé-giften die worden gemaakt ten behoeve van hulpverlening na deze natuurramp, in overeenstemming met de vigerende wetgeving, fiscaal aftrekbaar. Er wordt geschat dat hierdoor per tranche van 10 mio euro er ongeveer 3 à 3,5 mio euro aan belastingsaftrek wordt gecreëerd. In het kader van de SMS actie 3108 worden de gestorte bedragen beschouwd als niet onderworpen aan de BTW. De impact ervan op de BTW ontvangsten kan geraamd worden op 140.000 euro. De BTW-inkomsten van de verkoop van de CD, ingezongen door artiesten voor Tsunami 12-12, 'Geef teken' zullen integraal worden doorgestort aan de solidariteitsactie. De kopers betalen zoals voor iedere single BTW maar de sommen die hierdoor verworven worden zullen als niet aan de BTW onderworpen giften worden beschouwd.

I.4 Speciale bijdrage vanwege de Nationale Loterij De Nationale Loterij heeft beslist om voor de Lotto en Euromillions trekkingen van deze week per biljet een euro vrij te maken voor het gecoördineerde hulpnummer 12 - 12. De opbrengstraming wordt op 14 januari meegedeeld.

I.5 Speciale bijdrage van De Post De uitgave van een speciale postzegel waarvan de opbrengst zal gaan naar de actie 12-12 zal worden voorgesteld op 3 februari in aanwezigheid van Prinses Astrid.

II. Maatregelen ten gunste van landgenoten in de regio en hun familieleden

II.1 Crisiscentrum BZ Sinds de dag van de ramp, op 26 december 2004, is het crisiscentrum van de FOD Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Handel actief (24u op 24u tot 10 januari). Meer dan 1500 oproepen werden ontvangen met betrekking tot landgenoten die zich in de betrokken zouden bevonden hebben. Het crisiscentrum heeft in nauwe samenwerking met het 'Rode Kruis' en met de federale politie gewerkt die beide hun expertise inzake het beheer van een dergelijke crisis ter beschikking hebben gesteld (met inbegrip van psychologische opvang en identificatie van de slachtoffers). Er werd ook samengewerkt met de touroperatoren. Met de betrokken families werd eveneens op actieve wijze contact onderhouden. Vermistenlijsten werden opgesteld die in het begin meer dan 4000 gevallen betroffen maar

die naderhand konden worden herleid tot het huidige cijfer (11 - cijfer op 13.01.04- 13u). De posten in het betrokken gebied in Thailand en Sri Lanka werden versterkt voor bijstand aan de getroffen landgenoten. Hulp en opvang werd verzekerd bij de terugkeer.

II.2 Call center Volksgezondheid De FOD Volksgezondheid heeft een bijstandstructuur opgezet ten gunste van de personen in België die direct of indirect werden getroffen door de natuurramp. Een call center werd hiertoe geopend op 4 januari en staat van 8u tot 18u ter beschikking om bijstand te verlenen aan personen die geconfronteerd worden met psycho-medische en/of sociale problemen. Deze bijstand wordt ten minste gedurende een periode van 6 weken gehandhaafd. Een specifieke medische informatie werd verspreid naar de behandelende geneesheren en naar de urgentiediensten van de betrokken ziekenhuizen.

II.3 Problematiek van de Belgische 'vermisten' De Minister van Justitie heeft een speciale maatregel uitgewerkt die een antwoord moet bieden aan de negatieve gevolgen die zich stellen voor partners, familieleden of nabestaanden van 'vermisten'. Op deze wijze zal de officiële vaststelling van het overlijden van vermiste personen volgend op de ramp van 26 december kunnen worden vergemakkelijkt. Het betrokken 'voorontwerp van wet betreffende de verklaringen van overlijden als gevolg van de ramp in Zuidoost-Azië' staat als een apart punt geagendeerd op de Ministerraad.

II.4 Overlevingspensioenen Er werd door de Ministers van Middenstand en Pensioenen beslist dat de partners van Belgen die sinds de zeebeving en tsoenami in Zuidoost-Azië nog steeds vermist zijn, een voorlopig overlevingspensioen kunnen aanvragen. Deze regeling geldt in het stelsel van de werknemers en de zelfstandigen.

II.5 Evaluatie Na elke crisissituatie wordt een 'lessons learned' oefening gehouden teneinde het optreden van alle betrokken diensten tijdens dergelijke crisissen verder te optimaliseren. Een gelijkaardige analyse zal trouwens ook worden bepleit voor wat het Europese en internationale niveau betreft.

III. Herdenkingsplechtigheid Op 15 januari wordt een herdenkingsplechtigheid gehouden in de St Michiels/St Goedele kathedraal. Op deze niet-confessionele pluralistische dienst zullen naast de getroffen families ook de Koninklijke Familie, vertegenwoordigers van de verschillende regeringen en de diplomatieke vertegenwoordigers van de getroffen landen aanwezig zijn.

IV. Politieke beleidsmaatregelen België heeft de betrokken landen haar voornemen van steun bij de wederopbouw kenbaar gemaakt. De betrokken landen werden uitgenodigd om de bestaande noden kenbaar te maken. Er werd aangeduid dat de regio een speciaal partnerschap zou gereserveerd worden teneinde de buitengewone noden te kunnen ledigen.

Op de buitengewone Raad Algemene Zaken van 7 januari 2005, die mede onder Belgische impuls werd samengeroepen, heeft België gepleit voor een verdere versterking van de EU coördinatie in de lijn van vroegere voorstellen die België heeft gemaakt met betrekking tot EU-FAST waarbij zowel civiele als militaire middelen worden ingezet. De Belgische bekommernissen hebben hun weg gevonden in de conclusies van de Raad waarin ondermeer: - de centrale rol van de VN in de hulpverleningscoördinatie werd beklemtoond; - de EU financiële middelen vrijtrekt op de begroting 2005 (100 mio euro bovenop de 23 mio euro reeds vrijgemaakt) en volgende begrotingsjaren (350 mio euro); - de EU (Commissie en EIB) een voorwaardelijke financieringsfaciliteit (Indian Ocean Tsunami Facility) zal uitwerken ten belope van maximum 1 mia euro; - de EU steun betuigt aan het oprichten van een Early Warning Systeem voor de Stille Oceaan. Deze problematiek zal ter sprake komen tijdens de World Conference on Disaster Reduction die doorgaat in Kobe van 18 tot 22 januari eerstkomend. Een bijkomende conferentie wordt later op het jaar gehouden in Duitsland. België heeft zich van meet af aan uitgesproken voor het uitwerken van een dergelijk systeem. - de EU zich voorneemt een verdere versterking van preventie-, analyse- en reactiecapaciteit te onderzoeken; de ontwikkeling van een EU snel interventiemechanisme zal eveneens worden onderzocht (in dit kader zal een evaluatie worden gemaakt

van de mogelijke oprichting van een Europees corps van vrijwilligers);- de versterking van de consulaire samenwerking tussen de lidstaten zal worden bekeken in het kader van de uitwerking van de Europese Dienst voor Externe Actie.V. Conclusie.Algemeen mag men stellen dat de globale bijdrage van de federale overheid in de hulpverlening en financiële steun voor de Tsunami-ramp op heden ongeveer 30 miljoen euro belooft. De helft daarvan (15 miljoen euro) bestaat uit hulp voor de wederopbouw en is gespreid over drie jaren (2005-2007). De voedselhulp en noodhulp bedraagt respectievelijk telkens 5 miljoen euro.Naast deze rechtstreekse hulp, moet worden rekening gehouden met de bijdrage die de federale overheid levert via andere maatregelen, zoals schuldverlichting, of instrumenten, zoals de fiscale aftrek van de particuliere giften (ten belope van 3 à 3,5 mio euro per tranche van 10 mio euro). Tenslotte, zijn er ook nog de bijdragen uit speciale acties van de Nationale Loterij of de Post.De federale overheid levert hiermee haar bijdrage aan de wereldwijde solidariteit voor de slachtoffers, zowel via de (on)rechtstreekse hulpverlening in de getroffen landen, als middels de bijstand aan onze landgenoten en hun families.

Gepubliceerd door FOD Kanselarij van de Eerste Minister - algemene directie Externe Communicatie